

Nær folk i HELE Tromsø kommune!

Partiprogram 2023 -2027

Tromsø Senterparti

Senterpartiets verdigrunnlag

I Senterpartiet er vi opptatt av utvikling av gode lokalsamfunn i hele Tromsø kommune som grunnlag for folks trygghet, tilhørighet og identitet. Rettferdig fordeling, små forskjeller og sosial tillit henger tett sammen. I Senterpartiet vil vi arbeide for at Tromsø kommune skal være en kommune med små sosiale, geografiske og økonomiske forskjeller der alle kan leve trygge og gode liv enten man bor i by eller bygd.

I Senterpartiet vil vi bygge samfunnet nedenfra. Vi vil arbeide for et samfunn der mennesker kan utvikle seg fritt. Samfunnskontrakten skal oppfylles av myndige mennesker som tar ansvar for egne liv, for fellesskapet og for naturen. Senterpartiets verdigrunnlag er den kristne og humanistiske kulturarven. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og menneskeverdet er ukrenkelig og overordnet andre verdier.

Tromsø kommune er en flott kommune med både et sterkt bysentrum og et stort distrikt. Senterpartiet vil gjøre kommunen enda bedre. Vi vil gi innbyggerne i Tromsø mer medbestemmelse og makt. Vi vil skape en kommune som har plass til alle. Senterpartiet vil at folk skal være stolte av kommunen sin uansett hvor du bor. Innbyggerne skal erfare at de får påvirke utviklinga og får tjenester med riktig kvalitet. Vi trenger en skole der alle kan lykkes, både teoretikerne og praktikerne og vi trenger gode offentlige helsetjenester for alle. Vi ønsker å styrke fastlegeordningen, satse på helsesykepleiere i skolen og sørge for at våre eldre får en verdig alderdom med gode velferdstjenester. I en verden som er blitt mer ustabil, vil Tromsø Senterparti også legge stor vekt på lokal beredskap og samfunnssikkerhet. Krigen i Europa har fått konsekvenser også for trygge Norge. Mange kjenner på usikkerhet, og stigende matvarepriser og strømpriser kan være en utfordring for mange. Senterpartiet vil sørge for gode bo og oppvekst vilkår i hele kommunen. Vi vil tilrettelegge for boligbygging i distriktene og sørge for tiltak som bedre busstilbud som gjør at hele kommunen tas i bruk. Det må satses på boligbygging med en sosialprofil som gjør at flere har mulighet for å skaffe seg egen bolig. Senterpartiet er opptatt av å ta vare på naturen og klima. Vi vil jobbe for flere grøntområder og byparker i sentrumsområdet.

**Godt valg! Bruk
stemmeretten!**

Unni Haug,

*Senterpartiets ordførerkandidat
i Tromsø*

Innhold

Senterpartiets verdigrunnlag.....	1
1. Helse og omsorg.....	3
1.1 Eldreomsorg - "liv til åran"	3
1.2 Demensomsorg	4
1.3 Psykisk helsevern.....	5
1.4 Rusomsorg	5
1.5 Bedre kvinnehelse.....	6
1.6 Barnevern.....	7
1.7 God folkehelse i Tromsø	8
2. Skole, SFO og barnehager	8
3. Beredskapen må styrkes	10
4. Idrett og friluftsliv for opplevelse og deltagelse	11
5. Bypakke og byvekstavtale.....	12
6. Distriktsutvikling nedenfra	13
7. Fiske, foredling og havbruk for framtida	14
8. Arktisk landbruk.....	15
9. Bærekraftig reiseliv	16
10. Motorisert ferdsel i utmarka	16
11. Byutvikling på innbyggernes vilkår	17
12. Grønn omstilling i kommunen.....	18
13. Kunst og kultur	19
14. Tre stammers møte.....	20
15. Integrering.....	20
16. Styringsmodell for Tromsø kommune	21

1. Helse og omsorg

1.1 Eldreomsorg - "liv til åran"

Det å bli gammel betyr ikke nødvendigvis at man blir syk og har omfattende helsesvikt. Men jo eldre en blir, jo større er sannsynligheten for at en lever med en eller flere sykdommer og bruker flere medikamenter for å behandle disse. Til tross for helseutfordringer er det mange som har høy trivsel og velvære på tross av sykdommer og andre utfordringer.

Andelen eldre i befolkningen øker. Dette er jo positivt, men flere vil på et tidspunkt få behov for tjenester. Flere får sammensatte omsorgsbehov. Mange eldre med hjelpebehov kjenner også på ensomhet. Det er ofte de grunnleggende behovene som svikter. Mat, aktivitet, fellesskap og sammenheng i tjenestene. Det gjør den siste delen av livet vanskelig å mestre for mange. Pårørende blir slitne og mange ansatte føler at de ikke de gjør en god nok jobb fordi tiden ikke strekker til.

Kommunal helse- og omsorgstjeneste er stadig i rask utvikling og omstilling. Mange oppgaver er de senere årene flyttet fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Effektene av samhandlingsreformen, med behov for omfattende medisinsk behandling på sykehjem og i hjemmet, har bidratt til at kommunen må gi andre tjenester enn før. Derfor er det viktig med effektiv organisering og god ledelse i nært samarbeid med de ansatte. Det må satses på rekruttering, stabilisering og kompetanseheving av ansatte.

Tromsø Senterpartiet ønsker ikke bare år til livet, men liv til åra. Alle skal behandles med utgangspunkt i egne forutsetninger, inkludert språk og kultur. Eldreomsorgen må være behovsstyrt og et kommunalt ansvar som finansieres over kommunale budsjetter. Oppgavene må løses i samarbeid med den enkelte, pårørende, frivillige og ideelle aktører.

Tromsø Senterparti vil:

- at Kroken sykehjem gjenåpnes så raskt som mulig.
- at Tromsø kommune tilbyr sine ansatte i hjemmetjenesten arbeidsklær som er tilpasset klima og årstidene.
- jobbe for at kommunen, gjerne i samarbeid med ideelle og frivillige aktører, også tilbyr varierte boligløsninger når livet endrer seg.
- jobbe for mer aktivitet og innhold i eldreomsorgen og sikre eldre et omsorgstilbud med meningsfulle dager og mulighet til daglig aktivitet.
- jobbe for økt grunnbemanning og hele stillinger som tiltak for å styrke rekruttering og få ned sykefravær i eldreomsorgen.
- jobbe for at eldre på institusjon og omsorgssentre garanteres gode måltider hver eneste dag og ernæringsoppfølging tilpasset den enkeltes behov. Maten bør være laget lokalt og gjerne basert på lokale ressurser.
- utvikle behovsstyrt eldreomsorg med tillitsbasert lokal ledelse.

- jobbe for flere lang - og korttidsplasser i institusjon for å unngå at mange ferdigbehandlede pasienter forblir på UNN med forholdsvis lang liggetid.
- jobbe for bedre tjenester på lavere omsorgsnivå ved å endre tjenesteprofilen i retning av mer satsing på tidlig innsats, rehabilitering og egenmestring for å sikre en bærekraftig omsorgstjeneste i framtida.
- jobbe for omlegging til mer hjemmebasert omsorg der man i størst mulig grad legger til rette for at eldre kan bo hjemme lengst mulig. Derfor vil vi sikre at hjemmetjenesten har nødvendig kapasitet, kompetanse og kvalitet, og at det finnes gode og nok dagsentertilbud i kommunen.
- jobbe for at det ideelle innslaget i helse- og omsorgssektoren skal øke – på bekostning av privat kommersiell sektor som øker i dag.

1.2 Demensomsorg

Demens er en fellesbetegnelse for forskjellige sykdommer eller skader i hjernen. Sykdommen utvikler seg over tid og fører til økende endringer i hjernen. Hukommelsesproblemer, vansker med språk, orienteringsproblemer og vansker med daglige gjøremål er vanlig.

I dag har over hundre tusen mennesker i Norge demens, og trolig vil antallet dobles de neste tjue årene. Mange tror demens kun rammer eldre, men også yngre personer kan få demenssykdom. Over firehundretusen er nær pårørende til en med demens.

I Tromsø kommune er det registrert 400 personer med demensdiagnose. Her er det mørketall da kommunen bare har oversikt over de som mottar tjenester fra kommunen. Altfor mange som har demens mangler diagnose. Diagnose er viktig både for å utelukke annen sykdom og for å få best mulig tilrettelagt behandling og tjenester til rett tid fra kommunen. Dessuten er det viktig å få en diagnose for å kunne planlegge for fremtiden. Det er behov for å styrke og ruste opp koordinerende tjenester. Det må stillinger til i hukommelsesteamet som i dag sammen med fastlegene kartlegger og utreder for demenssykdommer.

Tromsø Senterparti vil:

- jobbe for at det skal bli et pakkeforløp for demente med én vei inn til hjelpeapparatet.
- jobbe for flere dagsenterplasser og avlastningsplasser i kommunen.
- jobbe for å styrke kommunens hukommelsesteam med flere stillinger.
- jobbe for mer og bedre bruk av velferdsteknologi.
- jobbe for et økt tilbud til pårørende gjennom pårørendeskolen.
- jobbe for økt rekruttering og kompetanseheving.
- jobbe for helhetlige hjelpetilbud for personer med demenssykdom utformet for den enkelte, slik at pårørende også får hjelp, både i hjemmet og når det er behov for oppfølging og avlastning.

1.3 Psykisk helsevern

Psykisk helse handler om hvordan man oppfatter seg selv og andre og hvordan man har det i hverdagen og hvordan man håndterer utfordringer. Alle har psykisk helse og den er like viktig som den fysiske helse. Omfanget av psykiske plager er et betydelig helseproblem i Norge, og konsekvensen av psykiske helseproblemer medfører redusert livskvalitet, økt arbeidsuførhet og økt dødelighet. Forebygging av psykiske helseutfordringer må starte tidlig. Det er viktig at barn og unge får tilstrekkelig kunnskap om psykisk helse og i større grad lærer om utfordringer de kan støte på. Senterpartiet vil øke satsingen på psykisk helsearbeid – særlig knyttet til barn og unge. Senterpartiet legger stor vekt på å forebygge psykisk uhelse, men mange vil i løpet av livet oppleve psykisk sykdom og ha behov for behandling. Disse pasientene må få bedre behandling og oppfølging.

Tromsø Senterpartiet vil øke satsingen på psykisk helsearbeid – særlig knyttet til barn og unge. Mange vil i løpet av livet oppleve psykisk sykdom og trenge behandling og oppfølging og behandling.

Tromsø Senterparti vil:

- styrke arbeidet med U16 og jobbe med forutsigbar finansiering.
- jobbe for et tettere samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten.
- jobbe for å styrke kommunale helsetjenester for rus og psykisk helse. Dette må omfatte helsestasjoner, skolehelsetjeneste og andre kommunale tiltak for bedre psykisk helsehjelp.
- jobbe for å utvikle samarbeidet mellom barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og skolehelsetjenesten og la helsesykepleier få direkte henvisningsrett til BUP.
- jobbe for stabile og forutsigbare driftsvilkår for de frivillige organisasjonene som driver med forebyggende arbeid som blant annet Cruxhuset, Fontenehuset og Kirkens bymisjon.
- jobbe for å styrke samarbeidet mellom skole og helse, samt å jobbe for at livsmestring blir et viktig tema på skolen.
- investere i digital ungdomshelse som når ungdom på alle plattformer og er bemannet av helsepersonell, og som ivaretar personvern på en trygg måte.
- støtte opp om Losen lavterskelsenter.

1.4 Rusomsorg

Behandling av rusmiddelavhengige foregår i stor grad i helseforetak med støtte fra kommunen. Det vi ser i helseforetaket er at det kuttes innen rus - og psykiatribehandling. UNN som er spesialisthelsetjenestetilbud for Tromsø, har i perioder varslet om en økt beredskapssituasjon på grunn av vedvarende kritisk høyt belegg ved flere seksjoner. Det fører til at det blir lengre ventelister og pasientene skrives raskere ut. Dette får ringvirkninger i hele behandlingsskjeden og fører til at det stiller høyere krav til de kommunale tilbudene. Senterpartiet vil styrke de kommunale

tjenestene innen psykisk helse og rus, og etablere tjenester som kan bistå utenfor ordinær arbeidstid og arbeidssted. Det er også viktig at pårørende, og spesielt barn av rusmiddelavhengige, sikres hjelp og veiledning gjennom hele behandlings- og rehabiliteringsprosessen.

Tromsø Senterparti vil:

- støtte satsing på forebygging på skoler og arbeidsplasser.
- ha kveldsåpne helsestasjoner og oppsøkende sosialarbeidere er viktige tiltak.
- støtte Kirkens bymisjon sitt arbeid for rusavhengige.
- følge opp pårørende og ha spesielt søkelys på barn som pårørende.
- forbedre og legge til rette for enkle og praktiske overnattingsmuligheter.
- arbeide for et godt ettervern.

1.5 Bedre kvinnehelse

Kvinner og menn har ulik biologi, lever ulike liv og rammes ulikt av sykdom og uhelse. I Kvinnehelseutredningen (NOU 2023:5) peker utvalget på at vi har oversett den store forskjellen i biologi. I dag finnes ikke en forvaltningsstruktur som ivaretar hensynet til kjønn og kjønnsforskjeller. Utvalget peker på fire områder som den manglende anerkjennelse av kjønns betydning for helse, er særlig fremtredende.

- Kvinners helse har lav status.
- Mangelfull samordning gir dårligere helsetjenester.
- En sviaktende kunnskapsbro er et hinder for at kunnskap når frem til tjenesten
- Kvinners stemme får for lite gjennomslag. Forskning viser at sykdommer som i stor grad rammer kvinner, har lav status også blant helsepersonell.

Tromsø Senterparti vil jobbe for å sikre at alle i Tromsø, uavhengig av kjønn, har likeverdige muligheter til best mulig helse og mottar trygge og gode helse- og omsorgstjenester når det er behov for det.

Tromsø Senterparti vil:

- jobbe for å styrke den kommunale jordmortjenesten.
- jobbe for at nybakte mødre får hjemmebesøk av helsesykepleier innen to uker etter fødsel.
- styrke helsestasjoner for ungdom og skolehelsetjenesten.
- jobbe for at det blir innført fritak for egenandel ved legebekø for ungdom mellom 16 -18 år og gjøre prevensjon gratis for alle under 25 år.
- jobbe for å styrke tilbudet til barn og unge med spiseforstyrrelser.
- jobbe for å heve kunnskapen om kjønn og helse blant lærere og barnehagelærere, samt styrke seksualundervisningen på barn - og ungdomsskolen.
- jobbe for å sikre god svangerskap- fødsel - barseloppfølging i kommunen.
- jobbe for å kartlegge og følge opp psykiske helseutfordringer under graviditet og etter fødsel og bedre oppfølging etter provosert abort og spontanabort.

- jobbe for å styrke tilbudet om flerkulturelle «doula» (fødselsledsager) for gravide.
- jobbe for økt kunnskap om eldre kvinners helse.
- sette søkelys på typiske kvinnesykdommer og behandling av disse.
- jobbe for bedre finansiering av forskning på kvinnehelse og etablering av nasjonalt kompetansesenter for kvinnehelse på UNN.

1.6 Barnevern

Barnevern skal fremme en trygg barndom og gode oppvekstkår for barn og ungdom. 1.januar 2023 trådte ny barnevernslov i kraft. Med barnevernsreformen har kommunene fått et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette stiller krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging.

- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov.
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt.
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv.

Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere. Kommunen har fått et helhetlig økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem. Egenandeler for statlige barnevernstiltak som akutttiltak og institusjoner har økt kraftig, mens egenandelen for spesialiserte hjelpetiltak er redusert.

Kommunene har også fått et økt faglig ansvar, blant annet gjennom et helhetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem. Samlet sett skal det gi et bedre barnevern slik at flest mulig barn kan få tilpasset hjelp innenfor de ressursene barnevernet og kommunen til enhver tid disponerer. Endringene vil også gi kommunene sterkere insentiver til å jobbe forebyggende. Økt økonomisk ansvar blir kompensert gjennom en økning i rammetilskudd. Erfaringene fra forsøkskommunene viser at det å ta over nye oppgaver stiller høye krav til styring og kontroll.

Tromsø Senterparti vil:

- jobbe for at kommunen skal følge opp intensjonen i den nye barnevernsloven.
- jobbe for økt kompetanse blant de ansatte i barnevernsetaten.
- jobbe for at det øremerkes egne ressurser, både faglig og administrativt, for å sikre god implementering av de nye oppgavene.

1.7 God folkehelse i Tromsø

Et målrettet og bredt folkehelsearbeid er en svært viktig investering for folk i Tromsø. Dette utjevner og hindrer forskjeller i helse mellom folk. Dårlig helse rammer mennesker med dårligere levekår hardest. En politikk for helsefremmende og forebyggende innsats og sørge for å bygge gode rehabiliteringstilbud som er tilgjengelige når folk trenger det er derfor viktig for Tromsø Senterparti. Et godt folkehelsearbeid gir barn og unge en god start i livet. Eldre mennesker kan leve aktive, selvstendige liv som bidrar til at man kan klare seg hjemme så lenge som mulig. Tidlig innsats er viktig for å forebygge mer alvorlig fysisk og psykisk sykdom. Frivilligheten i Tromsø er et viktig bidrag til det helsefremmende og forebyggende arbeidet. Derfor må samarbeidet med frivilligheten styrkes. Frivilligheten og frivillige organisasjoner gir stor verdi til folk og er et viktig og nødvendig supplement til offentlig sektor. Et godt og forpliktende samarbeid med ideelle aktører er derfor viktig.

Tromsø Senterparti vil:

- jobbe for flere turstier i alle bydeler og distriktene som er tilgjengelig for alle.
- jobbe for flere og bedre helsefremmende tiltak for barn og unge.
- jobbe for flere og bedre aktiviteter i regi av idrettslag og andre foreninger som retter seg mot barn og unge.
- jobbe for et styrket samarbeid med frivillige aktører og kommunen.
- jobbe for gratis varm skolelunsj i grunnskolen som er ernæringsriktig og en del av læringa som også inkluderer miljøaspekt lokalt.
- jobbe for inkludering, tilrettelegging og integrering i skole og arbeidstilbud (blant annet Dreis, Asvo og ellers i kommunen) for mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse og -variasjoner.

2. Skole, SFO og barnehager

Senterpartiet vil ha en sterk offentlig skole for kunnskap og utvikling der alle elever kan få utnytte potensialet sitt. En god barndom legger grunnlaget for et godt liv.

Vi må mobilisere for Tromsøskolen og bli en foregangskommune med gode faglige resultater og høy trivsel. Det betyr at vi må rigge skolen med nok ressurser, skape samhandling mellom hjelpeinstansene og sette skolene i stand til å løse sine utfordringer lokalt. Tidlig innsats og tilpasset undervisning er avgjørende for at vi skal lykkes. Det handler om forebygging, og denne tidlige innsatsen vil spare den enkelte elev og samfunn for utfordringer og kostnader senere.

Tromsø Senterparti ønsker at skolene skal bli mobilfrie. Forskning viser at skoler som innfører mobilforbud får elever som beveger seg mer i friminuttene. Mobiltelefonen passiviserer. Med oppmerksomheten rettet mot mobilen, mister unge muligheten til bevegelse og aktiviteter som bidrar til bedre helse og utvikling.

Skoleelever i Tromsø skal oppleve trygge skolemiljø og nulltoleranse for mobbing. For mange elever oppleves skolehverdagen teoritung og kjedelig. Skal tilpasset undervisning ha mening, må skolene også tilrettelegge for praktisk undervisning. Det er uverdig for enkelteleven å mistriives gjennom barneskolen uten tiltak som tilpasses og deretter kanskje få en plass på "Læring gjennom arbeid" (LGA) dersom en er heldig. En praktisk læringsarena, kan være å lage skolemat.

Innføring av et sunt måltid i løpet av skoledagen, kan bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller når det gjelder kosthold og helse. Rett og slett et kinderegg hvor elevene lærer om ernæringsriktig mat, kan delta i matlagingen og kan lære om mat i et lokalt og globalt perspektiv. Folkehelsearbeid i praksis!

Tromsø Senterparti ønsker at Geitmyra Matkultursenter kan etablere seg i Tromsø. Vi ser store muligheter for samarbeid med sjømatnæringen for å introdusere kvalitetsfisk i opplæringen og hvor fokuset på matkultur også kan kobles opp mot turistnæringen.

Geitmyra er en ikke-kommersiell stiftelse som jobber for å lære så mange barn og unge som mulig å bli glade i mat som gjør dem godt. De jobber direkte med barn og unge gjennom skoleundervisning, kurs og åpne arrangementer.

<https://www.geitmyra.no/om-geitmyra>

Ufrivillig skolefravær og rusproblematikk, spesielt på ungdomsskolene våre, krever ekstraordinære tiltak. Større voksentetthet, mindre klasser og kontaktlærere må sikres tid til oppfølging av enkeltelever. En prøveordning med sosiallærere i barneskolen kan bidra til forebygging av ufrivillig skolefravær. Helsepsykiatere og miljøterapeuter styrker laget rundt eleven og Tromsø Senterparti vil øke antall stillinger i Tromsøskolen for å forebygge psykisk uhelse.

SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna, og gi omsorg og tilsyn. Elever med spesielle behov må sikres voksentetthet slik at SFO blir en god arena for å skape vennskap på tvers av aldersgruppene. SFO må ha likeverdige mattilbud i hele kommunen og et samarbeid internt på skolene kan bidra til en mer kostnadseffektiv drift med skolemat som gagnar alle elevene. Skoleledere må få tid til å utøve ledelse og driftsoppgaver må utføres av annet personell. De må også få nødvendig lederstøtte fra kommunens Oppvekstetat.

Tromsø Senterparti vil:

- mobilisere **tverrpolitisk** for Tromsø-skolen med ekstra bevilgninger til forebyggende arbeid og tidlig innsats.
- jobbe for flere praksisarenaer (blant annet deltagelse og tilberedning av skolemat på skolene og utvide LGA-ordningen (læring gjennom arbeid).
- jobbe for mobilfrie skole.
- jobbe for gratis varm skolelunsj i grunnskolen som er ernæringsriktig og en del av læringa som også inkluderer miljøaspekt lokalt.

- prioritere ressurser lokalt på skolene for å jobbe lokalt med ufrivillig skolefravær.
- jobbe for bedre samordning av ressurser mellom barnevern, PPT og BUP.
- arbeide med å få bygget nye Tromsdalen skole og sikre flere funksjoner i nærområdet med plass til kultur og idrettsaktiviteter.
- oppgradere og vedlikeholde eksisterende skolebygg.
- sikre nok bemanning i barnehagene.
- arbeide for sunnere mat i barnehagene.
- jobbe for bedre rekruttering av barnehagelærere.
- sikre gode overganger for barn fra barnehage til skolestart.

3. Beredskapen må styrkes

Beredskap er en av kommunens viktigste oppgaver, og en viktig del av et velfungerende samfunn. Samfunnssikkerhet og beredskap må forholde seg til stadige endringer, lokalt og globalt. Lokalt må vi evne å ivareta samfunnskritiske funksjoner og infrastruktur, gjennom god oversikt over lokale forhold og forebyggende sikkerhetstiltak.

Du skal være trygg på at du får den hjelpen du trenger uansett hvor du bor i Tromsø kommune. Å sørge for samfunnets sikkerhet og innbyggernes trygghet er kanskje den viktigste oppgaven staten har. God beredskap er alltid lokalt forankret. Ressursene som skal håndtere krisene, må være spredt over hele kommunen. Senterpartiet mener en større andel av ressursene som går til de viktigste beredskapssektorene, som Forsvaret, politiet og helsevesenet, må gå til de som jobber ute blant folk i førstelinjen. Ikke slik som i dag hvor alt for mye går til byråkrater og politifolk på kontor.

I Tromsø kommune bor det mer enn 1500 mennesker som samfunnet pålegger å trekke i uniform ved alvorlige kriser og krig. De er sivilister til vanlig, men er også en del av Forsvarets reserve og samfunnets beredskap. Dette er kanskje din nabo eller kollega til daglig, som minst en gang i året er inne i Forsvaret der de trener på å beskytte oss. Når de stiller opp for oss så skal Tromsø stille opp for dem. Tromsø Senterparti stiller seg bak Tromsøs vernepliktige som utgjør Forsvarets reserve.

Tromsø Senterparti vil:

- sikre finansiering av mobilnett i hele kommunen.
- jobbe for lovfestet responstid for ambulanser på kommunenivå.
- styrke sivilforsvaret og heimevernet. Jobbe for lokal tilstedeværelse av innsatsenheter og ledelsesfunksjoner med utgangspunkt på Tønsnes.
- jobbe for å styrke Redningsselskapet som en viktig aktør i beredskap langs kysten.
- styrke, legge til rette for og beskytte lokal matproduksjon og arktisk landbruk i landsdelen og også i hele Tromsø kommune.
- jobbe for å få en avdeling av brannstasjonen med brannbil på Kvaløya.

- jobbe for å få redningsdykkertjenesten tilbake, fortrinnsvis nasjonalt finansiert.
- styrke og forbedre samhandling og samarbeid med statlige og frivillige organisasjoner som blant annet Sivilforsvaret, Heimevernet, Norsk Folkehjelp, Røde Kors, Alpin redningsgruppe, Norske redningshunder.
- jobbe for å legge til rette for tilfluktsrom for alle, herunder oppgradere standarden på eksisterende tilfluktsrom.
- jobbe med å utvikle beredskap og varslingsrutiner ved eventuelle strømbrudd og bortfall av vann.
- jobbe for at Tromsø er med på å legge til rette for beredskapsmessig fornuftig bruk av eksisterende kraftoverskudd og prioritering av kraft ved eventuelt framtidig kraftunderskudd.
- gi forsvarsrelaterte foreninger kostnadsfri bruk av kommunale idretts- og treningsanlegg.
- prioritere å gi dem et skytebaneanlegg som er relevant og tilpasset for deres treningsbehov og gi dem fri treningstid ved dette.

4. Idrett og friluftsliv for opplevelse og deltagelse

Idrett og friluftsliv er en kjær fritidsaktivitet for mange som gir identitet og sosiale møteplasser og bidrar til mental og fysisk helse, livskvalitet og trivsel. Muligheter for aktiv deltakelse i idrett og friluftsliv er derfor viktig for Tromsø Senterparti og vi vil jobbe for tilrettelegging av et mangfold av lavterskeltilbud i lokalmiljøene. Det skal være tilstrekkelig med anlegg og områder for friluftsliv slik at kommunens innbyggere kan delta i idretts- og friluftaktiviteter lokalt. Anlegg og grønne areal skal være tilgjengelig i nærheten av der folk bor. Aktivitetstilbudene skal være mangfoldige og varierte slik at alle kan finne sin aktivitet. Utviklingen av idretts- og friluftaktiviteter skal ha brukerne - og spesielt barn og unge- sine interesser som det primære målet.

Tromsø Senterparti vil:

- jobbe for å få mer inkluderingsmidler og bedre aktivitetsguider.
- utvide konseptet Turbo, som leier ut utstyr som ski, sykkel etc. til innbyggerne i flere bydeler og distriktene.
- jobbe for flere innendørs anlegg i distriktene og opparbeidelse av kunstgressbaner for aktivitet og fotball.
- jobbe for at det settes av areal til nærmiljøanlegg på Lunheim og flerbrukshall ved en eventuell framtidig utbygging på Skjelnan.
- jobbe for flerbrukshall på Reinen/ Kaldslett for å dekke behovet til en stadig voksende bydel sørover.
- jobbe for at uterommene på kommunens skoler og barnehager har attraktive aktivitets- og leketilbud.

- jobbe for at aktivitetsønsker blant barn og unge tas på alvor, samt møte engasjement fra uorganiserte miljøer med interesse.
- jobbe for at kommunale lekeplasser videreutvikles til lekeplasser som tilfredsstillende dagens behov for aktivitets- og leketilbud lokalt. Ved fortetting skal de områdene som i dag brukes til lekeplasser og nærmiljøanlegg bevares i størst mulig grad.
- jobbe for at det etableres en hundepark på Kvaløysletta.
- Jobbe for flere aktivitets- og friluftsparker etter modell av Charlottenlund.
- jobbe for å flere egnede sykkeltraseer i kommunen.
- I samarbeid med Ishavsbyens friluftsråd, jobbe for at flere tilrettelagte turområder oppfyller kravene til rullestolbrukere.

5. Bypakke og byvekstavtale

Tromsø kommune inngikk en avtale om bypakke og er i forhandlinger om byvekstavtale i 2023 som en del av Bypakken Tromsø. Som en del av dette ble det forutsatt at staten skulle bidra med en byvekstavtale. Noe som betyr mer penger fra staten. Det har de fire største byene i andre regioner fått: Bergen, Oslo, Stavanger og Trondheim.

Byvekstavtaler er et viktig grep for å nå nullvekstmålet i de største byene og utvikling av Tromsø kommune. Nullvekstmålet innebærer at klimagassutslipp, kø, luftforurensing og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange. Byvekstavtalen skal bidra til god og bærekraftig byutvikling, i tillegg til å sikre en langsiktighet i areal- og transportutviklingen.

Tromsø Senterparti vil:

- at nivå på bompenger må fortløpende vurderes i forhold til kostnader og nytte av tiltak for hele kommunens befolkning.
- bygge tilstrekkelig innfartsparkeringer på fastlandet og Kvaløya slik at bilpendlere kan veksle over til buss på et naturlig knutepunkt.
- fortsette jobben for sikring av skoleveier gjennom bompengefinansiering.
- jobbe for gang- og sykkelsti blant annet på veistrekningen Henrikvika - Kaldfjord og Skjelnan - Tønsvika.
- jobbe for at tiltak og den årlige prioriteringsrekkefølgen i Tenk Tromsø også inkluderer tiltak i distriktene, blant annet bedre busstilbud, sanntidsinformasjon og oppgradering av busskur.
- fortsette arbeidet med å få Kvaløyaforbindelsen høyere opp på prioriteringslisten til Tenk Tromsø.

6. Distriktsutvikling nedenfra

Tromsø Senterpartiet mener at tjenester nært folk er et gode for små og store lokalsamfunn i hele kommunen. Derfor vil vi ha et desentralisert samfunn bygd nedenfra. Vi vil sikre at alle kan leve og bo godt uansett hvor de skulle ønske. Sentralisering rammer folk i distriktene gjennom økt avstand mellom innbyggere og myndigheter. Dette sikres gjennom et samfunn der det gis gode muligheter for å skaffe seg kompetanse og arbeid uansett hvor man velger å bosette seg. Spredning av folk, makt og kapital er viktig for landets beredskap og verdiskapning. Vi mener at retten til trygghet skal være uavhengig av bostedsadresse.

God og effektiv infrastruktur, økonomiske virkemidler og målrettede distriktpolitiske satsinger vil føre til vekst også utenfor Tromsø sentrum. Utviklingen av gode lokalsamfunn i distrikts-Tromsø er viktig for både næringslivet og folks liv i hele kommunen der skole og butikk er bærebjelken i lokalsamfunnet.

Et eksempel er Brensholmen og Sommarøya som mangler boliger og leiligheter og som en konsekvens får ikke Sommarøy hotell rekruttert folk da de ikke kan tilby bolig. Tomtene som er igjen i arealplanen er enten for kostnadskrevenende eller lite attraktive. Selv om det er attraktive jobber i distriktet, mister man familie og unge når det ikke lar seg gjøre å bygge boliger. Derfor er det viktig at det kan bygges boliger både for eldre og yngre.

Utviklingslagene bør også inkluderes sterkere i utviklingen av distriktene og i forhold til kommunale prosesser som for eksempel dispensasjonssøknader for boligbygging. Tromsø Senterparti mener derfor at det må utvikles et tydelig mandat for utviklingslagene da de er sentrale i utviklingen av distriktene med tanke på bolyst, aktiviteter og næringsutvikling. I dag er det nesten ingen kulturinstallasjoner i distriktene. Distriktene må også inkluderes i kommunens kunst- og kultursatsinger.

Tromsø Senterparti vil:

- tilrettelegge for boligbygging i distriktene.
- legge til rette for en forenklet og mindre byråkratisk byggesaksbehandling for personer som vil bygge og bo i bygdesamfunnene utenfor Tromsø by. Dette må også omfatte prosedyrer ved tomtefradeling når eksempelvis ungdom vil bygge og bo på grunn tilhørende familie eller etablere seg på annen grunn som er tilgjengelig lokalt. Utviklingslagene bør inkluderes som høringsinstans om dispensasjonssøknader.
- legge til rette for at offentlig ansatte kan jobbe desentralisert og etablere desentraliserte kontorfellesskap der det er grunnlag for det.
- jobbe for å videreutvikle og styrke kommunale tjenester som blant annet hjemmetjeneste, skole, helse, legekantor og kulturtilbud.
- jobbe for et likeverdig helsetilbud i hele kommunen.
- bevare en mest mulig desentralisert skolestruktur.

- arbeide med å utvikle reiselivet i distriktet gjennom å utvikle servicefunksjoner finansiert av kommende turistskatt som for eksempel lokalbutikker kan utføre, samt bygge toaletter og sanitæranlegg i samarbeid med lag og foreninger.
- styrke utviklingslagene med finansiering og styrke samarbeidet med kommunen. Utvikle et tydelig mandat for utviklings- og bydelslagene i samarbeid med kommunen.
- jobbe for gang- og sykkelvei mellom Brensholmen og Sommarøy.
- bedre vedlikehold av kommunale veier i distriktene.
- jobbe for å bevare monolitten i Steinsvika på Sommarøya.
- jobbe for kommunal støtte til 17. mai arrangement i distriktene.

7. Fiske, foredling og havbruk for framtida

Fiskeriressursene våre er en av de viktigste nasjonalskattene vi har. For Senterpartiet er det selvsagt at disse ressursene fortsatt skal eies av det norske folk i fellesskap og at vi sammen skal høste og forvalte ressursene til beste for dagens og kommende generasjoner.

Tromsø er én av Norges største fiskerihavner og fiskerinæringa er svært viktig for Tromsø kommune. Fiskerinæringa er også en stor bidragsyter når det gjelder kjøp av varer og tjenester fra leverandørindustri og tjenesteytende næringer i kommunen. Tromsø kommune er også en stor havbrukskommune. Også havbruksnæringa er viktig for kommunen. Tromsø er en av de viktigste leveringshavner i Norge for frossenfisk fra den norske og internasjonale frysetrålflåten som opererer i Barentshavet. Sett fra et bærekraftperspektiv har denne flåtegruppen et stort forbruk av fossilt brensel noe som i sin tur gir et stort «karbonavtrykk» sammenlignet med eksempelvis kystflåten.

Tromsø Senterparti vil:

- arbeide for videreutvikling av Tromsø havn som en stor og sentral fiskerihavn både for norsk og internasjonal flåte som fisker i Barentshavet og kystnære områder.
- jobbe for utvikling av de små fiskerihavnene i kommunen. Disse spiller en helt sentral rolle i fiskerinæringa og bosettinga i de små fiskerisamfunn. Senterpartiet vil i denne forbindelse jobbe for at Tromsø Havn KF overtar ansvaret for drift og havneutvikling i de små fiskerihavnene og gjennom dette bidra til økt servicenivå i havnene. Økt servicenivå i de små fiskerihavnene vil være et sentralt bidrag til økte landinger av fisk både fra lokal flåte og ikke minst fremmedflåte og gjennom dette være et bidrag til økt verdiskaping i kystsamfunnene i kommunen.
- jobbe for at det fra kommunens side gjennom ulike tiltak legges til rette et grunnlag for ytterligere utvikling av fiskeindustrien i Oldervik, Kvaløyvågen, Løksfjord, Vengsøy, Tromvik, Brensholmen og Sommarøy.

Foredlingsbedriftene spiller en helt sentral rolle som et vesentlig grunnlag for bosetting i de ulike fiskerisamfunnene.

- arbeide for at det etableres et kommunalt fiskerifond med sikte på å styrke rekrutteringa til flåteleddet i kommunen. Finansiering fra fondet skal primært ytes til kjøp av fartøy og fiskerettigheter. Yngre fiskere og kvinner bør prioriteres.
- arbeide for at nyetableringer i havbruksnæringa må skje på lokaliteter der man ikke båndlegger sjøområder som tradisjonelt har vært brukt til fiskeriaktivitet.
- arbeide for at havbruksnæringa i kommunen bidrar til ytterligere ringvirkninger i form av nye arbeidsplasser i kommunen.
- jobbe for at kommunen i større grad kan sikres innflytelse ved tildeling av lokaliteter til havbruksformål. Senterpartiet i Tromsø vil arbeide for at havbrukslokaliteter gis for en tidsbegrenset periode og ikke som nå «for tid og evighet».
- legge til rette for at også aktører i Tromsø kommune kan ta del i den raske utviklingen av torskeoppdrett som vi ser i kystområder lengre sør.
- arbeide for at oppdrettsnæringen driftes uten trussel mot miljøet, hvor framtidig vekst må skje uten forurensning av miljøet.
- jobbe for at det etableres et kommunalt fiskeriutvalg som skal være et rådgivende organ for besluttede organer i Tromsø kommune i spørsmål som gjelder fiskeri, havbruk og øvrige tilknyttede områder. De oppgaver som pr. i dag inngår i det kommunale fiskerihavneutvalgets arbeidsområde bør legges inn i et eventuelt nytt fiskeriutvalg.

8. Arktisk landbruk

Tromsø Senterpartiet vil bidra til økt matproduksjon i Troms, og styrke det arktiske landbruket. Matproduksjon fra bønder i vår region skal i fremtiden være med å sikre vår selvforsyning av mat. Landbruksproduksjonen i fylket baserer seg på en bærekraftig produksjon, og dette gir oss kortreist mat av høyeste kvalitet. Husdyrproduksjon er selve bærebjelken i landbruket i Troms og Tromsø. Tromsø Senterpartiet vil arbeide for å videreutvikle arbeidsplassene i landbruket og landbruksforetakene sammen med samvirkebedriftene Tine og Nortura. Landbruk er en viktig forutsetning for næringsliv og bosetting i bygdene. Vi vil også arbeide for at jordbruket er en del av regjeringens nordområdesatsing.

Tromsø Senterparti vil:

- legge til rette for videre satsing innen arktisk landbruk.
- bidra til å bevare og utvikle kortreist mat, med basis i lokale råvarer og småskala.
- jobbe for en sterk satsning på landbruksforskning i landsdelen, særlig innen planteforedling og sortsutvikling.

- at arktisk landbruk blir styrket som studium ved UiT Norges arktiske universitet.
- sikre og videreutvikle de regionale avdelingene i Veterinærinstituttet som har en nøkkelrolle i beredskap for dyrehelse og mattrygghet.
- støtte REKO-ringen i Tromsø slik at lokal mat blir lettere tilgjengelig for forbrukerne og at lokal matproduksjon opprettholdes og styrkes.

9. Bærekraftig reiseliv

Tromsø Senterpartiet vil arbeide for økt verdiskaping og økt lønnsomhet i reiselivsnæringa. Reiseliv er etter hvert blitt en stor og viktig næring i Tromsø kommune. Markedsendringer, teknologi, digitalisering, delingsøkonomi, nye forretningsmodeller og behovet for mer bærekraftig utvikling gjør at reiselivet er i endring. Naturbasert reiseliv som kombinerer reise, opplevelser og mat er i vekst. Dette gir store muligheter innenfor de næringene som har sitt grunnlag i forvaltning av naturressurser, og som lykkes med utvikling av samarbeid med lokale produsenter. Samtidig gir satsing på kultur i reiselivet muligheten til å vise fram både vår historie og tradisjon – og dagens Norge.

Tromsø Senterparti vil:

- at lokal turistskatt spesielt skal komme distriktene i kommunen til gode.
- jobbe for ordentlig skredvarsling for utenbys turister gjennom for eksempel mobilvarsling og skilting.
- legge bedre til rette for flere og bedre utfartsparkeringer.
- jobbe for flere og bedre tilrettelagte turstier samt bedre merking av turstier.
- jobbe for bærekraftig opplevelsesturisme og naturbasert turisme i kommunen.
- jobbe for et styrket samarbeid mellom reiselivsaktører, kulturliv og matprodusenter for utvikling av bærekraftige reiselivsprodukter.
- sikre at det blir tatt hensyn til besøkende og turister når beredskap og tjenester som er viktig for liv og helse, blir dimensjonert.
- jobbe for bærekraftig mottak av cruisetrafikk som ivaretar både hav- og bymiljø og tilrettelegging for landstrøm for å få ned forurensing fra cruisetrafikken.

10. Motorisert ferdsel i utmarka

Senterpartiet vil ha lokal forvaltning av motorferdsel i utmarka. Det betyr ikke et frislipp, men nasjonal politikk må ta høyde for de store forskjellene i lokale forhold rundt om i Norge.

Utnyttelse av utmarksareal er ofte en viktig del av produksjonsgrunnlaget i bygdene. Grunneiere som forvalter eiendom og næringsdrivende må på gitte vilkår gis anledning til å benytte motoriserte kjøretøy i utøvelsen av sin næringsvirksomhet. Innenfor Tromsø kommunes grenser er det områder der det kan være relevant å vurdere hvorvidt det i perioder kan åpnes for en regulert skutertrafikk og legge til rette for at lokale lag og foreninger kan lage løyper og løypenett der det er mulig og ønskelig. Tromsø Senterparti vil minske ulovlig scooterkjøring i kommunen, og derfor gjøre tiltak for å få bukt med det. Det er stor interesse for snøscooterkjøring i kommunen og det må tas på alvor.

Tromsø Senterparti vil:

- være åpen for å vurdere etablering av løypenett for snøskuter der dette kan skje uten sjenanse for dyreliv, husdyrhold, reindrif og andre berørte interesser.
- legge til rette for mer utdeling av løyver og dispensasjoner for snøscooter der det trengs i forhold til hyttebruk/vedhogst.
- vise at vi legger til rette for mangfoldig bruk av naturen og å minske ulovlig kjøring med snøscooter i kommunen.
- legge til rette for at mennesker med nedsatte funksjoner kan ta i bruk naturen ved å legge til rette for ansvarlig motorferdsel.

11. Byutvikling på innbyggernes vilkår

Senterpartiet ønsker en bypolitikk som legger til rette for en grønn utvikling i alle norske byer. I byene våre er ofte naturverdier under press fra utbyggerinteresser. Konsekvensen er at grønne lunger forsvinner, landbruksjord blir bygd ned, strandsonen bygges ut, kulturmiljøer forringes osv. Tromsø Senterpartiet vil arbeide for et godt og variert bymiljø hvor natur-, miljø- og kulturverdier forvaltes godt til beste for innbyggerne. Det er viktig å sikre friområder for fellesskapet og ta vare på de lokale områdenes verdier og særpreg.

I Tromsø må vi legge til rette for mer kollektivtrafikk, sykkel eller på andre måter som sparer både klimaet og lokalmiljøet for forurensning.

Tromsø Senterparti vil:

- sikre mer innbyggermedvirkning i byggeprosesser, de estetiske retningslinjene må gjennomgås og vi må sikre at et mangfold av stilarter representeres i våre nybygg.
- Unngå flere «monsterbygg». Byggutforming er viktig for trivsel og gode bo- og stedsmiljø. De er også viktige bærere av tradisjoner og kulturarv. Derfor vil vi bidra til at nybygg og stedsutvikling skjer i samsvar med Tromsøs egenart og etter samråd med lokale folkevalgte og med mye mer aktiv innbyggermedvirkning enn tilfellet er i dag.

- at kommunen bør se på muligheter for å gjenbruke bygg heller enn å bygge nytt. I tillegg til at dette bidrar til å ivareta Tromsøs egenart, har gjenbruk vesentlig lavere klimautslipp.
- jobbe for å øke antallet utleieboliger for ungdom og eldre.
- bidra til flere leilighetsprosjekter og eldretun i bydelene som er tilpasset eldre mennesker.
- jobbe for flere grøntområder i sentrum og bypark i forbindelse med «kulturkvartalet» og jobbe for at kommunen sikrer denne type tiltak i framtidige utviklingsprosjekt.
- bygge tilstrekkelig innfartsparkeringer på fastlandet og Kvaløya slik at bilpendlere kan veksle over til buss på et naturlig knutepunkt.
- legge til rette for god adkomst og gode parkeringsmuligheter i tilknytning til friluftsområder og arbeide for bedre tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse.
- legge til rette for ordninger med bildeling i sentrum.
- at høyhus eventuelt skal bygges bakerst og øverst i nye byggeprosjekter.
- jobbe for at alle bydeler får sitt eget «Charlottenlund».
- jobbe for å bevare og videreutvikle særpreg og egenart, kulturminner i sentrum
- jobbe for å styrke samarbeidet med bydelene og kommunen.
- jobbe for å bevare og forskjønne grøntområdet rundt “radiomasttomta” på Elverhøy.
- jobbe for muligheten til å bygge boliger og infrastruktur også utenfor Tromsøya.
- at kommunen begynner å planlegge for fremtidig boligbygging og nødvendig infrastruktur på Tønsnes samt at det nye industriområdet forutsetter utbygging av gang- og sykkelvei samt oppgradering av fylkesvei.
- jobbe for en lavest mulig eiendomsskatt i kommunen fordi den i utgangspunktet er usosial.
- jobbe for halvering av Tromsø Parkering sine avgifter på offentlig gategrunn og plasser, Seminaret p-hus og Fjellet p-hus på lørdager for å gjøre sentrum mer attraktivt for Tromsøs befolkning og tilreisende.

12. Grønn omstilling i kommunen

Klimaendringene skaper nye utfordringer, og samfunnet må arbeide aktivt med klimatilpasning i årene som kommer. Det viktigste arbeidet vil skje lokalt, og det er nødvendig at staten utruker kommuner og fylker med nødvendige ressurser for å sikre at arbeidet kan gjennomføres offensivt. Klimaomstillingen angår oss alle både i privatlivet, i næringslivet, som arbeidstaker og i samfunnslivet som en del av et lokalsamfunn.

Tromsø Senterparti vil:

- støtte opp under produksjon, distribusjon og konsum av lokale produkter.
- gjenbruk og resirkulering må inn som opplæring i alle skoletrinn. Reduksjon av matavfall er et viktig klimatiltak for oss alle.
- jobbe for å redusere matsvinnet ved kantiner, skoler og offentlige kontorer.
- støtte etablering av bruktmarked for bygningsmaterialer som et viktig tiltak for grønn omstilling i byggebransjen.
- at vindkraftprosjekt i kommunen må bestemmes nært folk, med andre ord kommunestyret. Vi vil jobbe for nasjonalt eierskap i slike prosjekt og mest mulig lokal verdiskaping.
- stille strenge miljø- og klimakrav i kommunale innkjøpsordninger.

13. Kunst og kultur

Kunst og kultur er samfunnsbyggende, og skaper identitetsfellesskap og samhørighet. Kunsten utfordrer våre perspektiver og hjelper å avklare våre verdier, både egne og fellesskapets. Kunsten kan yte kritikk og den kan også provosere. Men ytringsfriheten som kommer med den skapende kraften er viktig for samfunnet vårt. Kulturen minner oss om hvor vi kommer fra, og hvem vi er. Kunsten kan være en døråpner for forståelse på tvers av bakgrunn, alder, utseende eller preferanser. Kunst og kultur bidrar til å gi tilværelsen mening og innhold. Når livet er vanskelig kan sangen, musikken, dansen, ordet, bildet eller filmen gi oss lindring. Et godt eksempel på dette er bruk av musikk i demensomsorgen.

Tromsø Senterparti vil:

- støtte etableringen av demenskor.
- bidra positivt i utviklingen av det nye kulturkvartalet, men samtidig jobbe for at prosjektet blir økonomisk og miljømessig bærekraftig.
- jobbe for å være en god vertsby for Arktisk Filharmonien, Hålogaland Teater og Nordnorsk kunstmuseum.
- jobbe for at Universitetsmuseet kommer inn i kulturkvartalet.
- jobbe for å bevare Tromsø sin historie og synliggjøre den gjennom informasjon og bevaring av viktige kulturminner og bygninger.
- støtte etableringen av samisk hus i Tromsø.
- få utredet muligheten for oppføring av byste av Borghild Krane i Tromsø sentrum og oppføring av plakett på veggen til Storgata 104.

14. Tre stammers møte

Vårt fellesskap og felles kulturarv er rik og mangfoldig. Tromsø Senterpartiet er opptatt av å synliggjøre det samiske og det kvenske med stolthet og som viktige identitetsbyggere i Tromsø kommune. Vi vil jobbe for å styrke det samiske og det kvenske, herunder språk, kultur og levesett. Vi skal arbeide opp mot nasjonale myndigheter for å få flere verktøy og midler til dette arbeidet. Tromsø Senterpartiet er opptatt av at «de tre stammers møte» har en unik historie, og har dermed et stort potensial til å utløse ny verdiskaping ved merkevarebygging innen blant annet språk, kultur, fiske, landbruk, reindrift, reiseliv og matproduksjon. Senterpartiet anser det som viktig at tradisjonell kunnskap og tradisjoner må ivaretas i dette arbeidet.

Tromsø Senterparti vil:

- styrke og videreutvikle samiske og kvensk språk og kultur.
- jobbe for at grunnskolen i Tromsø skal kunne tilby bedre opplæring i samisk og kvensk.
- jobbe for bedre lærerdekning innenfor samisk og kvensk språk i kommunen.
- styrke arbeidet for de samisk og kvensk språk ved å styrke det kommunale ansvaret for dette.
- jobbe for eventuelle gode særordninger som kan styrke rekrutteringen.

15. Integrering

Tromsø kommune er et internasjonalt samfunn. Vi har lange og gode tradisjoner med å ta vare på og integrere nyankomne flyktninger og asylsøkere. Det siste året har vi fått en ny og stor gruppe med flyktninger fra Ukraina. Det forventes at denne gruppen vil øke i antall i nær framtid. Senterpartiet mener at nøkkelen til vellykket integrering av flyktninger ligger i tilgang til arbeidsmarkedet, i tillegg til en anstendig bosituasjon og opplæring i norsk språk. Imidlertid er det ikke enkelttiltak, men snarere kvaliteten på arbeidet, oppfølging og selvfølgelig brukermedvirkning - at flyktningene selv får være med – som avgjør hvor god kommunen er på å innlemme nyankomne. Tromsø Senterparti vil møte folk med forventninger og respekt, at vi etablerer et likeverdig forhold og at det er de nyankomne som blir drivkraften i integreringsprosessen.

Tromsø Senterparti vil:

- møte folk med respekt og forventninger fra første dag. Å skape en god og likeverdig relasjon – det er noe av det viktigste utgangspunktet for å få gode resultater i integreringsarbeidet.
- ha tett oppfølging i integreringsarbeidet og individuell tilpasning.
- at nyankomne får muligheten til å trene språk utenfor klasserommet, samtidig som norskopplæring er viktig. Det ene utelukker ikke det andre.

- ha arbeidsrettede program der kommunene bør ha gode døråpnere; godt samarbeid med både kommunale og private arbeidsplasser. Både for praksisplass og fast arbeidsplass.
- ha fokus på forbyggende helsearbeid, særlig på psykisk helse.
- ikke ha hastverk! Presset på kommunene om resultatmålinger kan bidra til at vi blir for utålmodige med å få nyankomne ut i arbeidslivet. Det kan lett føre til at de som ikke har gjennomført noen grunnutdanning faller ut igjen av arbeidslivet etter en tid.

16. Styringsmodell for Tromsø kommune

Tromsø innførte parlamentarisme etter valget i 2011. Det skjedde samtidig som det politiske flertallet i kommunen skiftet til borgerlig styre. I 2015 ble parlamentarismen avvirket og kommunen gikk tilbake til formannskapsmodellen for styring av kommunen. Tromsø Senterparti mener det kan være på tide å diskutere styringsformen i Tromsø kommune på nytt. Selv om parlamentarismen ble sterkt kritisert, blant annet på grunn av kostnader og delvis manglende innsyn i beslutningsprosesser, er det ikke utelukkende positive sider ved dagens formannskapsmodell heller.

I dagens formannskapsmodell er kontrollspennet for stort. Under det parlamentariske systemet var det to styringsnivå. I dagens system er dette økt til fire nivå. Dette har ledet til økt byråkratisering og opplevelsen ute på enhetene er at det er lite støtte fra de sentrale nivåene. Gitt stramme økonomiske rammer, er det enhetene som burde styrkes og ikke byråkratiet på rådhuset. Med så mange styringsnivå, har enhetene mistet mange av sine styrings- og beslutningsmuligheter. Dette er det motsatte av tillitsbasert ledelse. Det parlamentariske systemet ble kritisert for økte kostnader for å drifte kommunens politiske søyle. Det kan imidlertid diskuteres om formannskapsmodellen er mer kostbar - både direkte og indirekte - enn den økte byråkratiseringen som følge av innføringen av en formannskapsmodell igjen.

På grunn av dette vil Tromsø Senterparti i kommende valgperiode løfte debatten om styringsform i Tromsø kommune. Ifølge kommuneloven er det et flertall med minst halvdelen av kommunestyret. Eventuell endret styringsform vil likevel ikke kunne tre i kraft før neste valgperiode.

Tromsø Senterparti vil:

- initiere en debatt om kommunens styringssystem i kommende valgperiode.
- eventuelt fremme en overgang til et parlamentarisk system i kommunen.
- eventuelt utrede og minske antall styringsnivå i nåværende formannskapsmodell.